

Nr 54.

Ankom till riksdagens kansli den 17 april 1936 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om bemyndigande för Kungl. Maj:t att försälja tomter å hamnområden, tillhöriga statens fiskehamnar.

(2:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 164 av herr *Sanne m. fl.* samt II: 374 av herr *Hansson i Hönö m. fl.*, har riksdagen föreslagits att bemyndiga Kungl. Maj:t att å de hamnområden, som tillhöra statens fiskehamnar, försälja tomter, å vilka boningshus finnas uppförda och som icke äro erforderliga för rörelsen i respektive hamnar.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för dessa framställningar, hänvisas till motionerna.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat yttrande över motionerna från *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, som anført följande.

De hamnområden, som på sin tid bestämts för statens fiskehamnar, hava i vissa fall kommit att omfatta betydande markområden i land. Så är fallet exempelvis beträffande Hönö-Klova och Grundsunds fiskehamnar i detta län. I ganska stor omfattning — särskilt gäller detta för länets vidkommande hamnen vid Hönö-Klova — hava dessa markområden, när desamma för hamnändamålet förverkligande med äganderätt överlämnats till staten, varit bebyggda med enskilda personer tillhöriga bostadshus. Dessa hus hava, där deras inlösande och bortröjande icke varit för hamnanläggningarnas utförande nödvändigt, plägat kvarstanna under enskild äganderätt även sedan marken blivit statens tillhörighet. Vid Hönö-Klova fiskehamn — vars förhållanden närmast synas hava föranlett motionen — torde ett fyrtiotal boningshus av denna art finnas inom hamnområdet. Något behov för hamnändamål av dessa hus och de tomtplatser, varå de äro belägna, torde i allmänhet icke föreligga. Ej heller synes sannolikt, att dylikt behov inom överskådlig framtid kommer att göra sig gällande.

Länsstyrelsen anser sig alltså kunna vitsorda, att åtminstone inom vissa av statens fiskehamnar sådana förhållanden råda, som i motionerna omfattas.

Givetvis skulle det för många av husägarna inom av staten ägda hamnområden vara värdefullt — icke minst ur belåningssynpunkt — att kunna med äganderätt förvärva tomtmarken till sina hus. I stor utsträckning gäller emellertid här i länet, att ägarna till husen å dessa hamnområden icke heller före statens förvärvande av tomtmarken varit ägare till denna mark. Deras ställning har alltså icke i förevarande hänseende försämrats genom att sta-

ten blivit ägare till marken. Så är undantagslöst förhållandet i Hönö-Klova, där all i hamnområdet ingående bebyggd mark tidigare gemensamt ägts såsom allmänning av vissa hemmans ägare. Denna allmänningsmark, sammanlagt 1.6246 hektar, tillhandahölls staten med äganderätt av Öckerö kommun, vilken i sin tur jämlikt Kungl. Maj:ts medgivande för hamnändamålet expropriationsvis förvärvat marken.

Vem som ursprungligen varit ägare till tomtmarken må ju dock för motionernas syfte vara av underordnad betydelse. I den mån hamnområdena må vara större än vad som för hamnens skötsel och drift eller för dess sannolika fortsatta utbyggnad erfordras, synes anledning saknas för staten att behålla marken. Att försäljning för dylika fall får ske till ägarna av de å ifrågavarande mark uppförda husen torde alltså få anses önskvärt.

Frågan är emellertid något mera invecklad, än vad av motionerna framgår.

Till en början kompliceras frågan därav, att såsom ovan framhållits marken ofta exproprierats från de ursprungliga markägarna. Där försäljning utan olägenhet för staten kan äga rum, torde detta i själva verket innebära, att marken icke begagnats för det ändamål, för vilken expropriationen skett. Det synes därför förtjäna undersökas, vilken betydelse 68 § i expropriationslagen med däri stadgad återlösningsrätt må kunna hava i förevarande fall.

Att tillfredsställande ordna denna fråga lärer visserligen icke vara omöjligt. Svårare är ett annat problem att lösa. Nyss framhölls, hurusom inom Hönö-Klova hamnområde å en areal av föga mer än 1½ hektar icke mindre än ett fyrtiotal boningshus finnas uppförda. Detta antyder, att husen äro utomordentligt tätt sammangyttrade. Avstycknings- och fastighetsbildnings-spörsmål av ganska invecklad art torde därför komma att göra sig gällande i samband med eventuell markförsäljning.

Vidare torde böra beaktas, att vid de försäljningar, som må komma att äga rum, strandrätten lämpligen bör alltjämt förbehållas staten.

Vad härovan anförts må vara tillräckligt att antyda att, även om länsstyrelsen i och för sig finner önskvärt, att försäljning av för staten obehövlig tomtmark inom statens fiskehamnar kan få ske, länsstyrelsen likväl förmenar, att frågan kräver fullständigare utredning. När länsstyrelsen därför för sin del förordar, att motionen för närvarande endast föranleder en riksdagens skrivelse till Kungl. Maj:ts med anhållan om dylik utredning, vill länsstyrelsen samtidigt uttala som ett önskemål, att den utredning, som må komma att begäras, icke begränsas att omfatta allenast statens fiskehamnar och inom dessas områden belägna boningshus. Också beträffande sjöbodrar och magasin med till dessa hörande bryggor kunna intressen likartade med dem, som uppkommit i fråga om boningshus, göra sig gällande. Och även inom statsunderstödda fiskehamnar finnas spörsmål, som stå de förevarande ganska nära. Länsstyrelsen syftar härvid på de konflikter, som kunna uppstå mellan föreskrifterna om hamnområdes avstyckande i gällande bestämmelser angående statsbidrag till byggande, förbättring och underhåll av allmänna hamnar och farleder, och de önskemål, som ofta föreligga, att kunna under enskild äganderätt behålla byggnader, särskilt sjöbodrar och dylikt, med till dem hörande mark inom statsunderstödda fiskehamnar. Att sistnämnda fråga nära berör hamntaxespörsmål torde för övrigt vara påtagligt.

Om den av länsstyrelsen berörda återlösningsrätten till exproprierad mark är i 68 § *expropriationslagen* stadgat bland annat, att mark, som ej kommit till användning för det avsedda ändamålet, må lösas av den, som närmast före expropriationens fullbordande var markens ägare, därest talan därom instämnes inom tjugo år från det expropriationen fullbordats.

Enligt vad länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anfört synes förevarande spörsmål i vissa fall vara så komplicerat, att motionerna icke kunna bifallas utan föregående utredning. Då emellertid utskottet finner de av motionärerna framförda önskemålen värda beaktande, men utskottet icke varit i tillfälle att verkställa erforderlig utredning i ärendet, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att ombesörja den utredning, som kan vara påkallad, och vidtaga därav föranledda åtgärder.

Utskottet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen i anledning av motionerna I: 164 och II: 374 må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa den utredning av frågan om friköp av tomtmark inom statens fiskehamnar, som kan finnas påkallad, samt vidtaga i anledning av utredningen föranledda åtgärder.

Stockholm den 17 april 1936.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, August Nilsson, Carl Eriksson, Gabrielsson, von Stockenström, Jacob Hansson, Sanne och Heiding*, samt

från andra kammaren: herrar *Johansson i Uppmälby, Hedlund i Häste, Uddenberg, Gustafson i Kasenberg, Andersson i Löbbo, Carlström, Ericsson i Sörsjön och De Geer*.
